

389

I Blaz^o Mozol.

gledališni kabinet
v Ljubljani

Rokovnjaci
narodna igra s petjem.

Služba
gledališni kabinet
v Ljubljani

1.

Prvo dejanje.

Dobe večer, mojže! (prisede) Hej;
Jošt vina na mizo, vina, žejn
sem, de se kar kadim. — Dons
sem ga šele dva bokava. Uf,
strasno sem žejn. — Na vaše
zdravje!

Bog te živi Blaj.

No, no, Jošt ni svaba kaplea
tote, ni svaba. Als sou sam
ponjo. (pokusja) Mhm, prov dobre
okus ima, prov dobr. In pa
duh, kar je res je res. No, no
pa pa prnes se po bokava

devš' poj mi' inu pred mroj.
 O, al' si tud tukej, Mencej? -
 No le dejva ga, sej nima kosti -
 Ves, tale be biv dobre za zadno
 popotnca (trčita) Tjale pa ni
 kmar zados - He, he! le
 dejmo ga Toko, toko' - menda
 ga bo za dous dovej. --- E,
 pa so se hitr razletel toj
 postje, Jošt!

rokovnjačev se vsak boji.

Oh, jest se jeh pa ne bojim.
 Pet na vsak prst. - Proo neč
 se jeh ne bojim. - Toda

kdopaj' ta Poljak k' razgovarja
 dariv zato se vse rajel pokonjace:
vzeli za ženo.

To, ta je! Oskrbnik Kološca! I
 seveda - seveda pa poznam. Glej,
 dobre be pa bo, če se zasusil
 tist goldinarčke - (kaše vino) Poj
 be pa bo toale. Jošt!

stara kost.

Ne bodno neumen! Jest pa
 ženu! Mozolčna Povonca, moje
 sestre hči vzame Sandeta s
 Paloužne.

da zate plačuje.

Kaj me briga. - Kupi j' od

našga soseda vse: sišo, njive,
hosto, travenke - se mačko. -

E, mox ima dnar! Zdej
b' pa rad dobiv se gospodinjo,
de b' mu urediva in popravlja
vse, koker je proo empa dobr.

E, Nandet je naša Povonca
zve vseč. - Zmeraj postaja in
poseda pr nas. Ves - Jošt

Povonca je tako jedna punca
dej se sodnikova Reska ni
par. - Lepa tje, pravem, de b' jo
koj cgan ukradl čeb le vedl
kje spi!

ukrade kak pokornjac

(plana) Kaj pokornjac - Povonco,
 naso Povonco, moja Povonco. -
 No nej le poskusjo. Jest se ne
 bojim pokornjacev, prov neci
 se ih ne bojim. Predrto - pet
 na vsak prst, ce voces!

(razprostire prste) Pet na vsak prst!
 Al razumes, Toncep? - E, ampak
 ti, ti Rajtguzen, pojdemo sem -
 k men pojd, kaj b' tamle zdu
 in se z menoj toki od dalec
 razgovarjov. - Sem pojde, pravem,
 Oldosk Toncep, ljub moj Rajt,
 guzen, ti konjsk tsaj. -

No pit pojd, Rajtguzen! —
 (Tonček pride) E suh s' pa res,
 koker kajžarska kova susca
 mesca.

staremu prijatelju.

J' seveda ga prvošem. Na, se
 eno! Le stres ga, kar zorn ga:
 to prava vse Sande. He, još
 vina na mira, pa ne več
 te vinske kisuce, k' ni vredna
 deb' jo podganam nastavu.
 Le pijte, možje, dons prava mo
 mi, vse mi. (Tončku) Sed no
 vendr sem, Rajtguzen, kam
 pa greš spet?

sit si st - domor pojdi.

Kaj podiš me? - Nande pride sem. Dogovorva sva se tako. - On prvača vse. Torej le vina na mizo - en bokar, - ne dva bokava. Dons je smenj, juba pejdem pa rokonyaje ovit, jest, k' sem mož zato in k' imam dovolj korajže zato. In dobim jih, to t' recem in povem još, jest ih dobim, če nehcē drug. No zolej pa pimo sej smo fantje od fare - en pa kej zapojmo, zapojmo, de bo kej veselja. Ti Mencej znaš nejlevš, dej no, kakrož no listo

od vina pmpa dobrega kristjana,
kar začne, mi bomo za tvoj.

✓ (po pesmi) Dobe smo jo rezal.

Proo dobre. Ja, ampak Tonček,
salament, al pes nočes k men
persest, de kajš zolis pr listek
grotek pokovnjaiček.

Kaj jih poznaš.

E, ne poznam vseh, al tako
dobe nos imam, de pokovnače
je po ure pelec zavoham.

Mix pravim.

Ti s' pa grad čvok, jošt - to
s' povem, čeprav imaš dobre
vin. Grad čvok se, če zmerjas

mene, k' sem dobe krestjan.

Tjele, **t**jele poglej, tam zde
sami pokovnačē, če niso vse,
eden je pa gotov, ker men
smrde, koker hooliči **k**rst.

kaj oglasite.

Ha, ha, ha! Koko vse beži pred
pokovnačē. To so jinaci. Jest
ih pa vzamem tri na vsako
roko in s' ih upam s starem
metlisēm podit skoz vso kronjsko
dejelo noter dol u Lahe! —

(vstane in se približa Tončku) Da, da
in pokovnaške capinje be
bežal pred mnój, koker pes

če kobaso ukrade. Toko t' povem
ljub' moj Rajtguzenček.

ne pa Rajtguzen.

Ne Rajtguzen? Ho, ho! Běž no,
bež! Kakaj b' te nereku
Rajtguzen, če pa se. Misli, de
nisem slisov, zakaj se t' lokó
peče. Po krajsk se kličes Oblošk
Tonček, to j' res, zato ker s z
Oblošk doma in s' na sv. Antona
dan kršen. Po nemšk pa se
takem hvaciam, koker ih
imaš ti peče rajtguzen. Zato
t' pa ledje pravjo rajtguzen,
devš vedu, in Rajtguzen se

in boš.

sterne po glavi.

Oho, oho! Zakaaj b'š' pa nesmu
reč Rajtgruzen?

Mix, pravim, mix.

O toko, moj vin b' šeru, pa se
pretepor z menoj. Jest te naučim
kozzih molituc, čakaj, ti kobilar,
ti sleparšk konjš meštar. Na,
na, pa se čno, tokole - Le
prite sem, z mečkam vam buče
koker kašo. Svabsē ste, koker
psé, ker pse nosjo soj kozeh -
u pa ukradene. Duse rokovnaške,

Pa dobro opravi.

Hu, hu, kako me boče in trga.

dražiti ljudi.

Sej im nisem nič ~~h~~ hoku.

pobili na tla.

Gristo rookov, keder dobim spek
u pest kterga teh pokovnačov,
k'so me tokole zdeval, živ me
ne odnese glavé to pa pečem -
živ ne! - Hu, hu! Kako me
boli! Zelenega hobata pojdem
iskat če j'že ra mejo, al pa
saj brjovga svetja al pa
encjana in savžent rožjo

de denem kej na pana, drgac'
 se m' se spak psadi in morda
 b' se umru, ce m' udar vse to
 na mozgane. O, ti preklet pokor,
 nacic. - A ti ih poznas'?

ne poznam nikogar

Lej no, lej. - Pa kaj s reku tacas,
 k' sem padu in so pravit name.
 No, no, kako ze? Toko nekej
 cudnoga, de so se te vse ustraile.
 To se m' zdi vse, koker je sanjah,
 poj pa nec' vec' ne vem, kaj
 je blo'z menoj. - No, no, kako
 s' ze djav? O, pec, pec no vendar
 se enkrat tisto ljudno besedo.

Rajtguzen.

Da Rajtguzen je začev, to j' res!
 Pjan je biv! Mojga vina se j'
 najeru, maha. A ti s' ga zadzov,
 de me ni se belj - kaj ne?

ste prevec pili.

Mesa se me? Se j' meraj se m'
 mesa? Al, de se m' mesa,
 praves?

do smrti pobili.

Tistoga kosmatga. Al sem pa
 res? Al sem pa dobi cesnu.
 In koka vrag, de se t'ga prov
 nec ne spomnem. He, hu!
 Pmentana pec, menda se mi

je res mocno zmesav. Kaj?

pozno je ze.

Francozéi so res hodi boljé, al mene
ne bojo zivga zaperal, mene ze
ne, Nande, in ce pride sam
Bonapart Napol-jon pome. Ne
bojim se nikogar. Samo ce
sem listga kosmatga rjana
res dobi cesnu. Al sem ga, al
ga nisem. Bog me pomagaj
in svet zgeblen sin de b ga
le res biv! Uh.

Drugo dejanje.

ne bo videl nihče.

To penda ni Nande? Kaj pa
deva tukej?

na Palevžni.

Kaka nej čaka. — Pismo dobi — Am —
hm to so pa salamenski čudne
reči.

vse opravim.

Kaj hod Nande ponoč' okol tega
zanikunga Bojca? Jej, jej!

zaspan sem. Uh

(se zlekne in obuwa čevlji)

Pozor je praves? Dobre sem spav —

h'aa! Al ves' kaj se m'ja je
sanjar ~~z~~ zdejele tu na toj kop,
Boje?

neumnne sanje.

O Kajpa! Misliš, de se dam
kar tokole spodit in sise, koker
zajkla iz detele. Deb' ti mojih
sanj ne pošušor. - Moreš! ~~feh~~
Lapsmeš, ser ti vrat zavijem
lepa hvaležnost.

Zato dobis' gros', pruga k' ga
dobim u roko. Zdej pa pošusej,
kaj se m'je sanjar. Pollej pa
prem koj ^{Kar koj} u svamo.

zaspan sem.

Panjar se mi je, de sem si
v pravnine. ~~Ko~~ sem priu u
Jermanova vrata - al ves, kje
so Jermanova vrata?

sega ne vedel.

~~Ko~~ sem torej priu u Jermanova
vrata, - srečam veliko žensko,
k' je bva tenka koker ~~lepar~~,
prepasana, koker osa in pa
hdeh oči, koker mačoha. Kdo
se^a - jo vprašam. - Kaj misliš,
Bojc, kaj mi je odgovoriva
babna?

da bi bil stisjal.

Torkla sem prav, de' vs' vedu,
 Bravj, Torkla. - Pogledam jo na
 drobn in pravem. Vidu te
 ser se nisem nkol, al res
 se' taka, koker govore predice
 o teb'. - Odkod pa hodes' in
 kaj ises' tod ljuba moja
 Torkla? No in kaj me' prav
 ona na to?

jaz sem raspan

Ne tga mi' ni djava. Počakej
 de t' povem vse, Bojc. - Dol
 sem bra u Radomlji, prav,
 in sem se skriva pe čevljanje

Bojce, prav, zgoraj na izbi
 in sem pošušava, kako j' psi
 k njem - zdejele pošušej - kako
 j' psi k njem rokovnač!

Kaj?

In slisova sem, prav Forkla,
 de j' rokovnač zapovedov Bojce:
 Ti Bojce na to in to pa pojd
 na Brdo k pisarji Raku, nej
 pride na moj dom na Palovžno,
 kjer sem kupu domačijo pa
 nihče ne ve, de sem rokovnač;
 samo Brvaj Mozol ve, k' je
 moj prijatelj in k' je tudi
 je u naš družb.

Di si tuda že naš?

Lej ga no, vzem te Kurent! -
 zakaj b' pa jest ne biva če s'
 se ti. - No, nkar me ne splej
 toko, kotker sam Deklecjan, list
 rimsk, k' je svetnike tepinču
 in svetnice na kajžné peku. -
 No prav k' sem hotu ~~Torklo~~
 vprašat, po kaj in zakaj te
 je poslov naš prijatu pokovnač,
 prsu s' ti nadvoza stara in
 me zbudu. Al me nis' mogu
 toko dolg na mir pustit,
 de b' biv se to zvedu. - Kaj
 pa mares' zvedt?

pridejo Francozi.

Groggi? Kdo j' pa groga?

Al Nande?

Si nisi torej.

Kdo prav, de nisem. I kaj,
pa de sem!

Si si naju birgar.

Al je to nemšk al francosk-
ta hav hav?

Ti si naju poslušal.

Aha, ne boš ti Brazja z nožam
drezov, ne! Spust nož, al boš-
al ga boš? (podere Bojca ugame lue?)

Na ti rokovnašk pasjodlakec,
na! ja n'coj imas dovolj!

vse drug se pa z menova na
Kolo'vru. (odide)

Premena.

3. prizor.

bova sprečno večno Polonca

(za hišo) France, France! Ušū
m' je vrag! Ni pa več. Preklet
Bojc me j' prehitu.

J Bogom.

(gleda zauiden) Ho, ho! Al je to
al ni. Kaj pa, Nande je,
Nande — Jezes France, kje te
vrag drži, hitu sem, tu je.

Al ga vides? Tamle teče,
 tečiva za njim. (sahiti) Drž' ga,
 ho, ho! Drž' ga!

gorje mi, gorje mi.

(prisopihajo nazaj, ves poten, omahne na klop
in si briše čelo) Uf, uf koker sam

linčven zna teč' ta vrag. Usi
 mi je v gozd in zgini koker
 kofra! Pojd z menoj France,
 preva koj u Kamnik h Gaviču
 njem povem vse, koker sem
 najdu tri pokovnače. Pojd.

že ne prem.

Zakoj ne? - Slavem, de dobra

30 bron k' so jih na semne
 u Kamurk razklical - potlej
 pojdeva pa pit. Kaj nis z'ejen.
 Jest sem grozen.

Kaj pa potlej?

Ti se j'eh bojis. Ja vin je dnar
 gotov, pa ga bova piva se
 dons, koker Odam in Eva, k' sta
 iz okrogle buic vince govcava.
 Me ze kar po grl praska. No,
 pojdeva!

Kaj ga nista.

Kdo prav, de ga nista?

Nista ga pila.

Koko de ne?

Zato, ko ne.

Križ božji - kaj im ga ne
 prvošes. Nevostlive grde. - Odam
 je vendax soj oca in Eva
 soja mat -! In moja tud!
 Pa ima ne prvošes buče
 vina?

Noe iznašel vino.

O ti buča navihana. Bl
 jest pa pravem, de raja in
 nebes brez vina ni in ni.
 Bvaj pa voče imet je na tem
 svet soj raj z vinom - zato
 pa v Hammb po 30 kron.
 Jest ima kaplco! In veseva

bova in peva bova - peva
sisto mojo imenitno:

Povsod me poznajo
de vinski sem brat...

Tretje dejanje

(o. prizor.)

pa kaj hočeta.

(vstopi z drugimi)

tri pokornjaci.

Da, tri glavne tice. - Al pa
dobim kaj sojeh 30 kron, če jih
povem. - Toda precej, pravem,
sca ne povem nec?

povej imena.

Rokovnač so torej: Grevhar
Bojc - Janez Rak, pisar našega
gospoda mera - glavar vseh
rokovnačev je pa Groga, Nande
s Palovžne.

Nande. Nande.

Vse vama povem, gospoda.
Poglejte samo tole pisanje
k' sem pa našu na Palovžne,
ko sem pa hotu s hvapcam
prijet. Pisanje je na našo
Lovonco. Nande tu note
sam prizna, de j' rokovnač.
(da Poljaku list)

Kaj se je zgodilo?

(sredi odra. Vzame krone) Ha, ha,
 rokovnačè imamo, rokovnačè -
 jest pa 30 kron! Juhu!

(se zavrti na peti in hitro odide)

Četno dejanje

1. prizor

(je malo vinjen vstopi)

Hej, Boh vama dej en
 prov lep večer. Jera, vina
 gor! Pa ne tiska jiska, k' ga
 pije tale taj gostac, k' je več
 pr teb, koker na cest - tale

Urh Telecnyakar. Vina na
mizo, tista starga iz koba:
mi smo barone, ga pjemmo
po kroné! (sede, vije solca na mizo)

zeta speharil?

Kaj ukradu, kaj speharu. —

Kaj pa čenciš, baba neumna.

Zasušu sem jih, uhka zasušu,
koker de b' jih za mame vreo.

Vina dej - kaj isprašujes in
pa postajas? — Ti zanikerno

rebr Odamovo.

zdrav iz cerkve.

Kaj ne veš, k'že o pseh govoriš,
de so pasje dnevi prav bliz?

V pasjeh dneh je pa fletu
in že zdaj je fleten - kaj ne
de j' fleten, k'te neč v nože
ne zebe. Pomisl, Uhh, če b' te
v pasjeh dneh v nože zebvé.

Mozolka ne lasala.

(jexen) Mozolka, kaj Mozolka!

Ta baba ima gobec, de b' deset
povodenj prepivna, gobec ima!

(pije) Kaj, sladja pa noses
Mozolko sem. Taka je res časeh,
de b' djav, de jo j' Boh porabu
med egiptovske nadvoze
postavt! (ponudi Mihu kozarec)

Na pij, Uhh, pa movč o

babah. - Kje se toja ranka
 zveva - Boh ji dej dobre -
 doskrat tej vlekva iz krčme
 no in takrat nis toko min
 zdu za mixo, ampak u vrata
 se gledov, koker Peter Svabarest
 in se j' pršva pöte, su se za
 njo, koker v precesje sv. Marka
 za križam. - Boh ji dej dobre -
 tam na drugem svet - toj
 rank!

ko bi te bila vzela

Ho, ho, ho, jest pa ženu pr
 nje; - kaj pa misles? Kaj ne,

de b' biv poj vsak dan toko
 svab kosu, koker sv. Anton
 pušavenk, k' je na sonc pečene
 kobilce jedu in pa svahki
 korenince grizu. Kolkrat
 s' pa ti gru zobu na sonc?
 Kaj? Tak s' biv, k' s' hodu
 v nedeljo k' mas', koker
 vakota in dragina.

Lahko noč jera.

Sed, Urh, dol sed! - Kam boš
 hodu zdej k' se noči. O-o!
 Čakej, pojdeva skupej! Nkar
 vse ne zamer. Jest dam se za

nga. Dons se ne šiva, dons
se para! (porine vahu svoj kosarec)
Ta žejne napojit, ta lačne
zapodit - ta velja dons!

pa ne zabavlaj:
(klic) Jera, se enga, pa se ne
greva!

na Galovšni.

Kaj prijatu. Hodič² je, pravem,
hodič² pa ne jet in prijatu.
Rokovnač² je - sam živ rokovnač.
In če pa hodič² ne vzame ni
hodič² za nič več, in družga
hodiča morno naredit!

Ti si pijan, Blaž!

Kaj pijan! Neč' pijan! -
 Prezn, koker na veliko zbotu
 zjutrej. Ves' ti, prijatu - Brax
 Mozol ni na prezgan župc
 na svet prpravov. Hm, zmerej
 upijete, de pjem in pjem! -
 Kolo me j' pa že praso, kdaj
 in pa keko sem žejin? Zmerez
 me opravljate, de nisem za
 neč' - de neč' ne devam. Hm,
 pa sem samo dons več' naredu,
 koker vse iblajtari in brici
 vsqa kamenskega okraja
 skupej! O prijatu, jest

nisem kar tako kakšn
nebodgalreba. K' se je tist
Nande ženu pr nas' Povonc,
sem gledov na vse strani. -
Kdo je, kaj je, odkod je!

Če sej veš z bogatem nevestam
je dous taka, koker z zajci,
zmerej menj ih je. - In
vidis, Uuh, pa že imam
ženina pokovnača! -

(vže pest tolarjev na mizo)

Čole m' je dav kolovšk' oskerbnik
Poljak, ker sem mu povedov,
kje so pokovnače.

Kdo so pokovnjaci!

Nande s Palovine je že eden.

Kaj Nande?

Bojc je drug.

Ni mogoče.

.... in pisar Rak je tret.

da si jih povedal

30 kron. Se tolik, se 30 kron pa
dobim; ko te hodiče povove.

Tovik pa ih grejo že ncoj:

dihurja pa ujel.

Nec' bat se, dvaka ti prsmojna.

Kaj misles', de j' kolovisk
oskrbnik zato tako kvisk

pravu, k' sem mu pravu
o pokovnačih, ker ga j' booha
ugrižnova. Se noj ih bodo
imel. - Se noj!

klobase delale po njem

Ti s' prav taka baba, koker
nas' France! Yes, Uhh, če me
bo kak pokovnašk satan samo
od delec' vidu, poteče koker
zajc pred psam. Pijmo!
Dnarja imamo zdej dorelj -
pa se ga bo! Hvala Bogu
hodič pa figo! - Na pij,
salamenska duša rajčja.

Kolnes^o pravec^o.

(začuden) Kaj praves^o, de jest
kovnem^o? Jest nkol nekovnem;
če pa dam viaseh tud
hudice^o dobro besedo - to j' pa
prov in potreben.

Gi si brezverec, Blaz^o.

Nec^o brezverc! Vesev sem, vesev -
pa se vidva bodta veseva. -
Bratci veseli vsi.....

Blaz^o bexi.

(pade mu kozarec iz roke)

nikoli več^o.

Kaj pa vočte^o? Kdo pa ste^o?

Prec' hodici! Kolor mi
 pride bliz, mu vamp
 razparam! - Prec'! - Stran!
 Uhh! Uhh! Pust me, satan
 pokovnašk! Pust me! -

rokovnače tožili.

Križan Boh! Postite me!

Izdajalec!

Moj Boh! Za pet ran - - -

Konec.